

შინამეურნეობა – მნიშვნელოვანი ინსტიტუციური ერთეული

ნაირა ვირსალაძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
ქუთაისის უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო
naira.virsaladze@unik.edu.ge

საკვანძო სიტყვები: შინამეურნეობა, საქმორი, ინსტიტუციური ერთეული, შემოსავლები, ხარჯები

JEL classification: R20, D02, H31

ანოტაცია

სტატიაში განხილულია შინამეურნეობა, როგორც ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი ინსტიტუციური ერთეული და ეროვნული ეკონომიკის მნიშვნელოვანი სექტორი. აღნიშნულია, რომ ქვეყნის ეკონომიკის სექტორებად დაყოფა განპირობებულია კოორპორაციების, მთავრობისა და შინამეურნეობების განსხვავებული ქცევით, რომ ამ დაყოფის საფუძველზე ხდება თითოეული სექტორის თავისებურების დანახვა, მათი საქმიანობის ანალიზი და მართებული ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება კოორპორაციებისა და შინამეურნეობების შენდგომი განვითარების მიზნით. სტატიაში განსაკუთრებული ყურადღება არის გამახვილებული შინამეურნეობების კვლევებზე, როგორც სპეციალურად ორგანიზებულ სტატისტიკურ დაკვირვებაზე და მისი კვლევის შედეგებზე, როგორც სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შესწავლის უმნიშვნელოვანეს წყაროზე. შინამეურნეობების კვლევით მიღებულ ოფიციალურ სტატისტიკურ მონაცემებზე დაყრდნობით გაკეთებულია საქართველოს შინამეურნეობების შემოსავლებისა და ხარჯების სტრუქტურული და დინამიკური ანალიზი, გაკეთებულია შესაბამისი დასკვნები.

შესავალი

ინსტიტუციური ერთეულების კლასიფიკაციაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია შინამეურნეობების სექტორი. შინამეურნეობა საზოგადოების ძირითადი მეურნეობრივი საყოფაცხოვრებო უჯრედი – ადამიანთა ერთობლიობაა, რომელიც ექვემდებარება ერთ საცხოვრებელ ერთეულზე ერთობლივი ცხოვრების საერთო წესებს და ერთმანეთთან დაკავშირებულია საერთო ბიუჯეტით (მისი ნაწილით), ნათესაური ან/და არანათესაური ურთიერთობებით, ან ორივეთი ერთად. შინამეურნეობების გამოკვლევის პროექტი საქართველოს სტატისტიკის დეპარტამენტში შემუშავდა და დაინერგა 1995-1997 წლებში. თავდაპირველად დასაკვირვებლად შერჩეულ იქნა 3351 შინამეურნეობა, ხოლო 2008 წლიდან მათი რიცხვი გაორმაგდა და მიაღწია 7000-მდე შინამეურნეობას. დღესდღეობით მათზე დაკვირვებით მიღებული პირველადი ინფორმაცია მუშავდება მთლიანად ქვეყნის, აგრეთვე ქალაქისა და სოფლის, სქესობრივ-ასაკობრივი და სხვა ჯგუფების მიხედვით, მათ შორის წარმოებული ნიშნების მიხედვით, როგორცაა შემოსავლები, ხარჯები, ოჯახის სიდიდე, ბავშვების რიცხვი ოჯახში და ა. შ. შინამეურნეობების გამოკვლევა იძლევა მნიშვნელოვან სტატისტი-

კურ ინფორმაციას დასაქმების, სოფლის მეურნეობის, მოსახლეობის შემოსავალ-გასავლების და მთლიანად ცხოვრების დონის შესახებ. ეს გამოკვლევა გვამცნებს საშუალებას დეტალურად შევისწავლოთ მოსახლეობის ფულადი და არაფულადი შემოსავლები, გავანალიზოთ მისი დინამიკა და სტრუქტურა წყაროების მიხედვით, განვსაზღვროთ მოსახლეობის მსყიდველობითი უნარიანობა, დავადგინოთ სიღარიბის დონე, სიღრმე და სიმწვავე.

პირითადი ტექსტი

ქვეყნის მთლიანი ეკონომიკა რეზიდენტი ინსტიტუციური ერთეულების (იე) ერთობლიობას წარმოადგენს. ერთგვაროვანი ინსტიტუციური ერთეულების დაჯგუფებით იქმნება სექტორი. ეროვნულ ანგარიშთა სისტემაში ეკონომიკა ხუთ სექტორად არის წარმოდგენილი:

- არასაფინანსო კორპორაციების სექტორი;
- ფინანსური კორპორაციების სექტორი;
- ცენტრალური სახელმწიფო სექტორი;
- შინამეურნეობის მომსახურე არაკომერციული ორგანიზაციები (შმაკო);
- საოჯახო მეურნეობების (შინამეურნეობების) სექტორი.

ქვეყნის ეკონომიკის სექტორებად დაყოფა განპირობებულია კორპორაციების, მთავრობისა და შინამეურნეობების განსხვავებული ქცევით. ამ დაყოფის საფუძველზე ხდება თითოეული სექტორის თავისებურების დანახვა, მათი საქმიანობის ანალიზი და მართებული ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება კორპორაციებისა და შინამეურნეობების შემდგომი განვითარების მიზნით.

სექტორები ეას-ში დაჯგუფებულია ფიზიკურ და იურიდიული ან /საზოგადოებრივ პირებად. ფიზიკურ პირებში ერთიანდებიან: შინამეურნეობები და შინამეურნეობების მფლო-

ბელობაში არსებული არაკორპორირებული საწარმოები. იურიდიულ ან/საზოგადოებრივ პირებს მიეკუთვნებიან ფინანსური და არაფინანსური კორპორაციები, შმაკო, სახელმწიფო მართვის ორგანოები.

ინსტიტუციური ერთეულების კლასიფიკაციაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია შინამეურნეობების სექტორი. შინამეურნეობა საზოგადოების ძირითადი მეურნეობრივი საყოფაცხოვრებო უჯრედი – ადამიანთა ერთობლიობაა, რომელიც ექვემდებარება ერთ საცხოვრებელ ერთეულზე ერთობლივი ცხოვრების საერთო წესებს და ერთმანეთთან დაკავშირებულია საერთო ბიუჯეტით (მისი ნაწილით), ნათესაური ან/და არანათესაური ურთიერთობებით, ან ორივეთი ერთად (გელაშვილი, შონია, ქინქლაძე, 2013:91).

შინამეურნეობის სექტორი ფუნქციებით და ქცევით მკვეთრად განსხვავდება სხვა დანარჩენი სექტორებისაგან. შინამეურნეობები არიან მწარმოებლებიც და მომხმარებლებიც. თუმცა, უმეტეს შემთხვევაში, მათი წარმოების მასშტაბები მცირეა და მოიცავს არსებობისათვის აუცილებელ აქტივობებს. შინამეურნეობები ასევე ჩართული არიან დაგროვების პროცესში. ისინი თავიანთი წევრების ოჯახური მდგომარეობის მიხედვით იყოფიან კერძო და კოლექტიურ შინამეურნეობებად. კერძოდ ითვლება საოჯახო შინამეურნეობა, რომელიც შედგება დამოუკიდებლად მცხოვრები ერთი პირისაგან ან პირთა ჯგუფისაგან. ხოლო კოლექტიურ შინამეურნეობებს შეადგენენ პირები, რომლებიც მუდმივად ცხოვრობენ ისეთ დაწესებულებებში, როგორცაა ჩვილ ბავშვთა სახლი, ობოლ და მშობლების მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთა სკოლა ინტერნატები, მოხუცებულთა და ინვალიდთა სახლები, ქრონიკულთა დაავადებულთა საავადმყოფოები,

რელიგიური დაწესებულებები (მონასტერი), თავისუფლების აღკვეთის ადგილები, კოლონიები, ყაზარმები და სხვა, ე. ი. კოლექტიურ შინამეურნეობებს მიეკუთვნება მოსახლეობის ერთად მცხოვრები ჯგუფები, რომლებიც ჩვეულებრივ, გაერთიანებული არიან საერთო მიზნებით (უფრო სწორად მიზეზებით), ექვემდებარებიან საერთო წესებს და იკვებებიან ერთობლივად (გარდა იმ დაწესებულებაში მომუშავე მოსამსახურე პირებისა).

შინამეურნეობების მრავალფეროვნება დამოკიდებულია ქვეყნის საზოგადოებრივ, კულტურულ, რელიგიურ, კლიმატურ, გეოგრაფიულ, ისტორიულ თავისებურებებზე. შინამეურნეობა ხშირად ემთხვევა ოჯახს. თუმცა, შინამეურნეობის წევრები შეიძლება არ იყვნენ ოჯახის წევრები. საქართველოში ამჟამად 1 109 130 კერძო შინამეურნეობაა. ერთწევრიანი შინამეურნეობების რიცხვი 193 874 ერთეულია და შინამეურნეობის საერთო რაოდენობის 17.5 პროცენტს შეადგენს (აღწერის შედეგები, 2018:9) 2002 წლის საყოველთაო აღწერის მონაცემებთან შედარებით კერძო შინამეურნეობების რიცხვი 134 028 ერთეულით, ხოლო შინამეურნეობის საშუალო ზომა 3.5 -დან 3.2 კაცამდე არის შემცირებული.

შინამეურნეობის, როგორც უმნიშვნელოვანეს ინტიტუციური სექტორის კვლევას ახორციელებს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. ამ კვლევით მიღებული მასალა ქვეყნის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შესწავლის უმნიშვნელოვანესი წყაროა. იგი სპეციალურად ორგანიზებული შერჩევითი სტატისტიკური დაკვირვებაა, რომელის მონაცემებზე დაყრდნობით განისაზღვრება საქონლისა და მომსახურების სამომხმარებლო კალათის სიდიდე და მოსახლეობი რიგი სოციალური მახასიათებლები.

შინამეურნეობების გამოკვლევის პროექტი საქართველოს სტატისტიკის დეპარტამენტში შემუშავდა და დაინერგა 1995-1997 წლებში. ამ პროექტის განხორციელება შესაძლებელი გახდა მსოფლიო ბანკის საინსტიტუციო მშენებლობის კრედიტის საშუალებით და კანადის სტატისტიკურ სამსახურთან თანამშრომლობით. თავდაპირველად დასაკვირვებლად შერჩეულ იქნა 3351 შინამეურნეობა, ხოლო 2008 წლიდან ფონდ „ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს“ ფინანსური მხარდაჭერით მათი რიცხვი გაორმაგდა და მიაღწია 7000-მდე შინამეურნეობას (სტატისტიკური კრებული, 2008:6). მათზე დაკვირვებით მიღებული პირველადი ინფორმაცია მუშავდება მთლიანად ქვეყნის, აგრეთვე ქალაქისა და სოფლის, სქესობრივ-საკობრივი და სხვა ჯგუფების მიხედვით, მათ შორის წარმოებული (მასალის დამუშავებით მიღებული) ნიშნების მიხედვით, როგორცაა შემოსავლები, ხარჯები, ოჯახის სიდიდე, ბავშვების რიცხვი ოჯახში და ა. შ.

შინამეურნეობებზე დაკვირვებით მიღებული მასალების დაჯგუფებით მიიღება მნიშვნელოვანი სოციალურ-დემოგრაფიული და ეკონომიკური ხასიათის მაჩვენებლები, როგორცაა: დემოგრაფიული მაჩვენებლები; შინამეურნეობის საცხოვრისის დახასიათება, შინამეურნეობათა სასოფლო-სამეურნეო აქტივობა, მოსახლეობის ეკონომიკური სტატუსის შეფასებები, დასაქმების სტრუქტურა, ხელფასები, წმინდა შემოსავლები დასაქმებიდან, შემოსავლები, ხარჯები, შემოსავლებისა და ხარჯების განაწილება, სიღარიბის მაჩვენებლები და ა. შ. (სტატისტიკური კრებული, 2005 :13)

შინამეურნეობების გამოკვლევა იძლევა მნიშვნელოვან სტატისტიკურ ინფორმაციას დასაქმების, სოფლის მეურნეობის, მოსახლეობის შემოსავალ-გასავლების და მთლიანად

ცხოვრების დონის შესახებ. ეს გამოკვლევა გვამძღვრებს საშუალებას დეტალურად შევისწავლოთ მოსახლეობის ფულადი და არაფულადი შემოსავლები, გავანალიზოთ მისი დინამიკა და სტრუქტურა წყაროების მიხედვით, განვსაზღვროთ მოსახლეობის მსყიდველობითი უნარიანობა, დავადგინოთ სიღარიბის დონე, სიღრმე და სიმწვავე. ასევე დეტალურადაა გაწერილი ხარჯების მოცულობა და სტრუქტურა.

შინამეურნეობების კვლევაში ფულადი შემოსავლები მოიცავს შემოსავლებს დაქირავებული შრომიდან, თვითდასაქმებიდან, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გაყიდვიდან, ქონების გაქირავებიდან, ანაბრიდან (პროცენტი), პენსიებიდან, სტიპენდიებიდან, დახმარებებიდან, უცხოეთიდან მიღებული გზავნილებიდან და საჩუქრად მიღებული ფულიდან.

ცხრილი 1

შინამეურნეობების შემოსავლები 2012-2019 წლებში

მაჩვენებლები	2012	2016	2017	2018	2019
მოსახლეობის საშუალოთვიური შემოსავლები, მილიონი ლარი	830.7	1126.8	1181.9	1187.2	1251.3
საშუალო თვიური შემოსავლები ერთ შინამეურნეობაზე, ლარი	793.1	1062.6	1110.7	1123.5	1175.3
საშუალო თვიური შემოსავლები ერთ სულზე, ლარი	222.2	302.2	317.2	318.3	336.1

წყარო: საქსტატი, <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/50/shinameurneobebis-shemosavlebi>

ოფიციალური სტატისტიკის მიხედვით შინამეურნეობების მიერ დეკლარირებული შემოსავლები მზარდი დინამიკით ხასიათდება. 2019 წლისათვის ერთი შინამეურნეობის საშუალოთვიურმა შემოსავალმა 1175.3 ლარი შეადგინა, რაც 2012 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს 382,2 ლარით ანუ 48%-ით აღემატება. ხოლო საშუალოთვიური შემოსავალი ერთ სულზე 222.2 ლარიდან გაზრდილია 336.1 ლარამდე. შემოსავლების სტრუქტურაში კვლავ მაღალი ხვედრითი წილით ხასიათდება დაქირავებული შრომიდან მიღებული შემოსავლები. ამ უკანასკნელის ხვედრითი წილი ფულად შემოსავლებსა და ტრანსფერტებში 48.7%-ია, ხოლო მთლიან შემოსავლებში 45.5%-ია. მნიშვნელოვანია, რომ 2012-2019 საანალიზო პერიოდში დაქირავებული შრომიდან მიღებული შემო-

სავლები თითქმის გაორმაგებულია. მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ ლარის გაუფასურების ფონზე გაორმაგებული ხელფასის მსყიდველობითი უნარიანობა იმდენად დაბალია, რომ შინამეურნეობები დღეს გაცილებით ნაკლებ სამომხმარებლო საქონელსა და მომსახურებას მოიხმარენ, ვიდრე 2012 წელს. საყურადღებოა ისიც, რომ გაზრდილია უცხოეთიდან მიღებული გზავნილები, რაც ასევე ლარის გაუფასურებაზე და გარე მიგრციული პროცესების ზრდის მაჩვენებელია. რაც შეეხება ქონების გაყიდვიდან მიღებულ შემოსავლებს 3,7-ჯერ არის შემცირებული, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მოსახლეობამ სიდუხჭირისა და უმუშევრობის გამო ამოწურა წარსულში დაგროვილი ქონე-

ბის გაყიდვა და აღარაფერი დარჩა გასაყიდი (იხ. ცხრილი 2)

ცხრილი 2

ერთი შინამეურნეობის საშუალოთვიური შემოსავლების სტრუქტურა

	2012	2016	2019
1. შემოსავლები, სულ (2+3)	679.0	944.1	1,063.2
2. ფულადი შემოსავლები და ტრანსფერტები	600.0	871.1	992.9
დაქირავებული შრომიდან	266.5	423.8	483.7
თვითდასაქმებიდან	72.2	86.7	113.2
სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გაყიდვიდან	40.5	63.0	60.3
ქონებიდან (გაქირავებიდან, პროცენტი ანაბრიდან)	4.9	12.1	12.3
პენსიები, სტიპენდიები, დახმარებები	93.6	153.9	189.1
უცხოეთიდან მიღებული გზავნილები	28.9	29.4	46.9
საჩუქრად მიღებული ფული	93.4	102.1	87.3
3. არაფულადი შემოსავლები	79.0	73.0	70.3
4. სხვა ფულადი სახსრები	114.1	118.5	112.1
ქონების გაყიდვა	20.0	8.5	7.3
ფულის სესხება ან დანაზოგის გამოყენება	94.2	110.0	104.7
5. ფულადი სახსრები, სულ (2+4)	714.2	989.6	1,105.0
6. ფულადი და არაფულადი სახსრები, სულ (3+5)	793.1	1,062.6	1,175.3

წყარო: საქსტატი, <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/50/shinameurneobebis-shemosavlebi>

შინამეურნეობების, როგორც ძირითადი მომხმარებლების, მიერ გაწეული ხარჯების მოცულობა პირდაპირ აისახება მშპ-ის სტრუქტურაში. მშპ-ის სტრუქტურა დანახარჯების მუხლების მიხედვით 2016-2019 წლებში წარმოდგენილია მე-3 ცხრილში. როგორც ცხრილიდან ჩანს, მშპ-ის პარალელურად იცვლება საბოლოო მოხმარებაზე გაწეული ხარჯების

მოცულობა. 2016-2019 წლებში აღნიშნული მაჩვენებელი 30 487.2 მლნ. ლარიდან გაზარდა 41035.2 მლნ ლარამდე, ზრდის ტემპმა შეადგინა 134,6 %. ხოლო შინამეურნეობების ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე 23 925,4 მლნ. ლარიდან გაიზარდა 33 531,2 მლნ. ლარამდე და აბსოლუტურმა მატებამ შეადგინა 9 605.8 მლნ. ლარი.

მშპ -ის სტრუქტურა დანახარჯების მუხლების მიხედვით
2016-2019 წწ.

	2016	2017	2018	2019
მიმდინარე ფასებში, მლნ. ლარი				
მთლიანი შიდა პროდუქტი (დანახარჯების მეთოდი)	35 886.0	40 761.7	44 599.3	50 002.2
ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე სულ	30 487.2	34 115.4	36 801.3	41 035.2
მათ შორის :				
შინამეურნეობების ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე	23 925.4	27 213.8	29 728.4	33 531.2
შმაკოების ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე	1 075.9	1 254.8	1 182.3	1 103.2
სახელმწიფო მართვის ორგანოების ხარჯები საბ. მოხ.	5 485.9	5 646.8	5 890.6	6 400.8
მთლიანი კაპიტალის ფორმირება	10 805.3	11 123.9	12 542.6	13 404.4
საქონლისა და მომსახურების ექსპორტი	14 620.9	18 965.4	22 548.9	26 999.6
(-)საქონლისა და მომსახურების იმპორტი	20 077.5	23 443.0	27 293.5	31 437.1
მიმდინარე ფასებში, პროცენტებში				
მთლიანი შიდა პროდუქტი (დანახარჯების მეთოდი)	100	100	100	100
ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე	85.1	83.7	82.5	81.7
მათ შორის :				
შინამეურნეობების ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე	66.8	66.8	66.7	67.1
შმაკოების ხარჯები საბოლოო მოხმარებაზე	3.0	3.1	2.7	2.7
სახელმწიფო მართვის ორგანოების ხარჯები საბ მოხ.	15.3	13.9	13.2	15.6
მთლიანი კაპიტალის ფორმირება	30.2	27.3	28.1	26.8
საქონლისა და მომსახურების ექსპორტი	40.8	46.5	50.6	53.9
(-) საქონლისა და მომსახურების იმპორტი	56.0	57.5	61.2	62.9

წყარო: საქსტატი, https://www.geostat.ge/media/28915/Yearbook_2019.pdf, გვ. 124-125

დანახარჯების მუხლების მიხედვით წარმოდგენილი მშპ-ის სტრუქტურულიდან ნათლად იკვეთება, რომ შინამეურნეობების მიერ საბოლოო მოხმარებაზე გაწეული ხარჯების წილი დომინანტურია და 2019 წლის მშპ-ის 67.1%-ს შეადგენს (გაცილებით მაღალი იყო ეს ხარჯი 2015 წელს და შეადგენდა - 74 % -ს), შესაბამისად, სამომხმარებლო ხარჯების ამ კატეგორიას უდიდესი გავლენა აქვს ქვეყნის მშპ-ზე. ევროკავშირსა და ევროზონაში ეს მაჩვენებელი 55-57%-ის ფარგლებშია, ეგოთოს ქვეყნებში

60-61 %, ხოლო მსოფლიო მასშტაბით 59%-ია. (მინდორაშვილი, 2018:124).

ასევე საინტერესოა შინამეურნეობის სამომხმარებლო ხარჯების სტრუქტურა და დინამიკა. დანახარჯების სტრუქტურულიდან ჩანს, რომ დანახარჯების მნიშვნელოვანი ნაწილი ყოველდღიური სამომხმარებლო საქონელისა და მომსახურების შეძენას ხმარდება. საშუალოთვიური ხარჯების დინამიკა ერთი შინამეურნეობის მიხედვით წარმოდგენილია მე-4 ცხრილში.

ცხრილი 4

საშუალო თვიური ხარჯების სრუტუქტურა და დინამიკა ერთი შინამეურნეობის მიხედვით (ლარი) 2012- 2019 წლებში

	2012	2016	2017	2018	2019
1. სამომხმარებლო ხარჯები -სულ	602.8	742.0	807.8	808.7	851.5
2. სამომხმარებლო ფულადი ხარჯები - სულ	512.1	657.9	737.2	736.5	781.2
სურსათზე, სასმელზე, თამბაქოს ნაწარმზე	194.8	235.9	263.5	275.6	295.4
ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე	18.8	26.8	33.5	32.4	32.6
საოჯახო მოხმარების საქონელზე	20.3	28.0	31.9	30.0	28.0
ჯანმრთელობის დაცვაზე	58.8	94.9	99.3	91.7	92.3
სათბობსა და ელექტროენერგიაზე	65.7	81.7	95.6	95.8	100.6
ტრანსპორტზე	52.4	68.7	81.3	78.8	93.8
განათლებაზე	21.9	22.7	25.0	25.2	21.6
სხვა სამომხმარებლო ხარჯები	79.4	99.2	107.2	106.8	116.9
3. არაფულადი ხარჯები	90.8	84.0	70.6	72.2	70.3
4. არასამომხმარებლო ფულადი ხარჯები სულ	163.2	284.4	285.2	293.3	294.5
სასოფლო-სამეურნეო ხარჯები	16.2	28.8	20.3	22.3	23.4
ტრანსფერტებზე	23.0	40.0	40.5	33.9	35.2
დაზოგვაზე ან გასესხებაზე	96.9	183.2	192.7	202.5	205.4
ქონების შეძენაზე	27.4	32.5	31.8	34.7	30.6
5. ფულადი ხარჯები- სულ	675.3	942.3	1 022.4	1029.8	1 075.7
6. ხარჯები სულ	766.1	1026.3	1093.0	1102.0	1 146.1

წყარო: საქსტატი, <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi>

როგორც ცხრილიდან ჩანს, საშუალოდ ერთი შინამეურნეობის საერთო ხარჯი 2019 წელს 2012 წელთან შედარებით 248.7 ლარით არის

გაზრდილი, ხოლო სამომხმარებლო ფულადი ხარჯი - 269.1 ლარით. სურსათზე, სასმელზე და თამბაქოს ნაწარმზე მოდის შინამეურნეობის ფულადი ხარჯის 37,8 %.

საშუალო თვიური ხარჯები ერთ სულზე
2012-2019 წლებში (ლარი)

	2012	2016	2017	2018	2019
1. სამომხმარებლო ხარჯები -სულ	167.0	215.5	230.7	229.1	243.5
2. სამომხმარებლო ფულადი ხარჯები - სულ	141.8	194.7	210.5	208.7	223.4
სურსათზე, სასმელზე, თამბაქოს ნაწარმზე	54.0	68.7	75.3	78.1	84.5
ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე	5.2	8.0	9.7	9.2	9.3
საოჯახო მოხმარების საქონელზე	5.6	8.2	9.1	8.5	8.0
ჯანმრთელობის დაცვაზე	16.3	27.9	28.4	26.0	26.4
სათბობსა და ელექტროენერგიაზე	18.2	24.4	27.3	27.1	28.8
ტრანსპორტზე	14.5	20.2	23.2	22.3	26.8
განათლებაზე	6.1	7.3	7.1	7.2	6.2
სხვა სამომხმარებლო ხარჯები	22.0	30.0	30.6	30.3	33.4
3. არაფულადი ხარჯები	25.1	20.8	20.2	20.5	20.1
4. არასამომხმარებლო ფულადი ხარჯები სულ	45.2	82.2	81.4	83.1	84.2
სასოფლო-სამეურნეო ხარჯები	4.4	6.9	5.8	6.3	6.7
ტრანსპორტზე	6.4	11.4	11.6	9.6	10.1
დაზოგვაზე ან გასესხებაზე	26.8	54.1	55.0	57.4	58.7
ქონების შეძენაზე	7.6	9.8	9.1	9.8	8.7
5. ფულადი ხარჯები- სულ	187.1	277.0	292.0	291.8	307.6
6. ხარჯები სულ	212.2	297.7	312.2	312.2	327.7

წყარო: საქსტატი, <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi>

რაც შეეხება საშუალოთვიურ ხარჯებს ერთ სულზე 2019 წელს 2012 წელთან შედარებით 167 ლარიდან გაზრდილია 243.5 ლარამდე. სურსათზე, სასმელზე და თამბაქოს ნაწარმზე ხარჯების ხვედრითი წილი 2012 წლის ანალოგიურია, რაც მიგვანიშნებს იმაზე, რომ მოხმარებული საქონლის ფიზიკური მოცულობა არ გაზრდილა, არამედ ხარჯები გაიზარდა პროდუქტებზე ფასების ზრდის გამო.

დასკვნა

ამრიგად, შინამეურნეობის კვლევის შედეგად მიღებული ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემებიდან ჩანს, რომ შემოსავლებისა და ხარჯების ნომინალის ზრდის მიუხედავად

(ლარის დაბალი მსყიდველობითი უნარიანობის გამო) მცირდება რეალური შემოსავლები და ხარჯები, მკვეთრად ეცემა შინამეურნეობის ცხოვრების დონე, იზრდება უცხოეთიდან მიღებული გზავნილები და მიგრაცია ქვეყნებისათვის საშიშ მასშტაბებს აღწევს. მსოფლიო გამოცდილებამ აჩვენა, რომ ასეთ პირობებში ხელისუფლების უმთავრესი ამოცანაა ეკონომიკაში არსებული სუსტი მხარეების ადრეულ ეტაპზე გამოვლენა და მაკორექტირებელი ღონისძიებების დროული გატარება. აღნიშნულის ერთ-ერთი უმთავრესი წინაპირობა კი შინამეურნეობების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის სიღრმისეული შესწავლა და

ანალიზია, რაც, უპირველეს ყოვლისა სტატისტიკის ეროვნული სამსახურისა და ანალიტიკოს-სტატისტიკოსების პრეროგატივაა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გელაშვილი ს., შონია ზ., ქინქლაძე რ. (2013) „სოციალური სტატისტიკა“, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გვ.91-97.
2. ვირსალაძე ნ., ბაკურაძე ა. (2009) სტატისტიკა ეკონომიკასა და ბიზნესში, მეორე ნაწილი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 277-282.
3. მინდორაშვილი, მ. (2018). ეროვნულ ანგარიშთა სისტემა, ლექციების კურსი, თსუ. გვ. 108-117.
4. მინდორაშვილი, მ. (2018). შინამეურნეობების საკვანძო მაჩვენებლების როლი მაკროეკონომიკურ ანალიზში, სტატისტიკური სწავლება და სტატისტიკური კვლევები საქართველოში, სამეცნიერო გამოცემა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გვ.122-131
5. სტატისტიკური კრებული, „საქართველოს შინამეურნეობები 2004-2005“ (2005) გვ. 13.
6. საქართველოს შინამეურნეობები (2008). საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი, გვ. 6.
7. სტატისტიკური კრებული „საქართველოს მოსახლეობის 2002 წლის პირველი საყოველთაო ეროვნული აღწერის ძირითადი შედეგები“, (2004), სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი, გვ.126.
8. სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი (2018), საქართველოს 2014 წლის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის ძირითადი შედეგები, [URL:https://www.geostat.ge/media/20679/2014-wlis-aRweris-ZiriTadiSedegebi.pdf](https://www.geostat.ge/media/20679/2014-wlis-aRweris-ZiriTadiSedegebi.pdf) (ხელმისაწვდომია 23.11.2020)
9. სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი [URL:https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/50/shinameurneobebis-shemosavlebi](https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/50/shinameurneobebis-shemosavlebi) (ხელმისაწვდომია 23.11.2020)
10. სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი [URL:https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi](https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/51/shinameurneobebis-kharjebi) (ხელმისაწვდომია 23.11.2020)